

Вашингтонско прело је Вучићева донација Трамповој изборној кампањи, али то не значи да папир који је из њега проистекао нема потенцијал да произведе дугорочне последице, каже потпредседник Народне странке и бивши начелник Генералштаба Здравко Понош за "Данас" о последицама споразума Београда и Приштине.

Најважнији елементи вашингтонског споразума не тичу се ни односа Београда и Приштине међусобно, ни њихових појединачних односа са САД. Тичу се првенствено односа оба ентитета са Израелом, Кином и Русијом.

"То није резултат било чијег стратешког промишљања него Вучићевог непромишљања. Шта год да је по среди, ако би последица била подизање наших односа са САД на виши ниво, то свакако не би требало сматрати корак у лошем смеру. Нажалост, како је и сам Гренел признао, најважнији елементи вашингтонског споразума не тичу се ни односа Београда и Приштине међусобно, ни њихових појединачних односа са САД. Тичу се првенствено односа оба ентитета са Израелом, Кином и Русијом. Рекло би се по мери Трампове изборне кампање и уз игнорисање Европе." Овако Здравко Понош, потпредседник Народне странке и бивши начелник Генералштаба Србије, одговара на питање "Данаса" да ли је "економски споразум" који су 5. септембра у Вашингтону пред Доналдом Трампом потписали Александар Вучић и Авдулах Хоти означио стратешки заокрет у спољној политици Србије ка Америци.

Не верујем у наивност творца вашингтонског "папира"

- Како видите блискоисточне елементе у споразуму?

"Блискоисточни проблеми старији су од писане речи, а у њихову компликованост не мора да се посеже даље од 100 година. Комплексност српско-албанских односа није библијских размера, али време је показало да није једноставна за решавање.

Елементи споразума који се дотичу Блиског истока за Србију су или ризични или штетни. Ризично је бављење Хезболахом на непримерен начин, у лоше време и на неодговарајућем месту

Не верујем у наивност творца вашингтонског папира, да је имао намеру да та два мртва чвора распетља тако што ће их упетљати у трећи заједнички, а целу ствар подвести под категорију економске нормализације односа Београд и Приштине. Елементи споразума који се дотичу Блиског истока за Србију су или ризични или штетни. Ризично је бављење Хезболахом на непримерен начин, у лоше време и на неодговарајућем месту. Штетно је обавезивање на премештање наше амбасаде из Тел Авива у Јерусалим супротно резолуцији СБ УН, позицији ЕУ и нашим спољнополитичким интересима који се тичу Косова и односа са арапским и исламским светом. Никаква такозвана нормализација односа Израела са заливским монархијама не може да се користи као покриће за

Вучићево проклизавање у ту каљугу. **Најштетније је свакако Вучићево кумовање на признавању косовске државности од стране Израела.** Тај гест учинио је немерљиву штету нашој позицији око решавања косовског проблема. Цео тај блискоистични сегмент споразума илустрација је својена Србије на само још један од емирата УАЕ, овај пут не само у пословном него и у политичком смислу. Приштина има разлога да буде задовољна тим делом, Израел свакако, Трампов изборни штаб – то се подразумева."

- Али постоји и значај и домет са српско албанске односе...

"Верујем да је за разбијање узајамних предрасуда, боље разумевање и боље односе између Срба и Албанаца много значајнија политичка појава Дритана Абазовића, па макар у Црној Гори, него сва дружења и потписивања Вучића, Хотија и Трампа све уз саслужење Гренела, Дахлана и шеика Бин Заједа."

Сва режимска правдана су само анестезија за њихово гласачко тело

- Споразумом су покренути неки развојни и инфраструктурни пројекти, две стране су се обавезале и да обуставе дипломатске активности супротне интересима друге стране. Како то тумачите?

"Озбиљност тог сегмента о развојним подухватима добро одсликава ставка која није последња у том делу, а ипак се зове 'Додатни билатерални пројекти'. Ако се неко надао мини Маршаловом плану, сугеришем да прати тренд нашег спољног дуга. Ричард Гренел и Џорџ Маршал се не би срели на истом задатку ни да је путовање кроз време могуће.

Србија се обавезала на једногодишњи мораторијум у кампањи за отпризнавање косовске државности. Ова тачка споразума је несумњиво најштетнија и произвешће трајне и непоправљиве последице.

Приштина се обавезала да се на годину дана уздржи од лобирања за чланство у међународним организацијама. То је потпуно ирелевантно, ионако ништа од чланства није на видику, а и то лобирање за Приштину иначе ради неко други ко је већ утицајан члан. Србија се обавезала на једногодишњи мораторијум у кампањи за отпризнавање и трајно одустајање од дипломатске борбе против билатералних признања косовске државности и чланства у међународним организацијама. Ова тачка споразума је несумњиво најштетнија и произвешће трајне и непоправљиве последице. Сва режимска правдања су само анестезија за њихово гласачко тело и вређање интелигенције већине грађана Србије, без обзира како гледали на косовски проблем.“

- Ако се у обзир узму садашње унутрашње и спољнополитичке околности и оне које су владале док сте били на челу Генералштаба Војске Србије, могу ли се поредити тадашња и садашња спољна политика? Када су, по вашем мишљењу, били већи изазови и "коме је лакше"?

Данас је урушен институцијални капацитет, а и онај који постоји не користи се

"Све се променило. И Србија и свет. Тешко је да се пореди које време је теже. Свако има своје изазове, а носиоци власти које нико није молио да се прихвате тог посла, него су се

тукли за њега, треба да одговоре тим изазовима. Оно што је упоредиво је начин на који се власти носе са изазовима свог времена. Србија је у периоду који помињете имала спољну политику. Може да се полемише о њеном правцу и дOMETИМА, неке је била по вољи, а неке не. У сваком случају, вођено је рачуна о спољнополитичким националним интересима, спољна политика је институционално обликована и институционални и синхронизована спровођена. Данас је урушен институцијални капацитет, а и онај који постоји не користи се. Спољна политика у Србији данас је приватизована као и све остало. А приватизација је на нивоу оне како је приватизован ИКЛ, Робне куће Београд и слично.“

Отказивање војне вежбе Војске Србије у Белорусији закомпликоваће испоруку модернизованих авиона МИГ-29

- Како видите отказивање вежбе Војске Србије у Белорусији у којој се одвија постизборна криза?

"Отказивање учешће на вежби у Белорусији је окаснела одлука са понижавајућим образложењем које је Вулин саопштио у виду тужбалице. Вулин је јавно признао да је таква одлука донета под спољним притиском, а онда досолио причом о томе да се бирало - отказати вежбу или жртвовати будућност Републике Српске, Косова и свеколиког српства. Кохерентна и институционално имплементирана спољна политика би подразумевала отказивање учешћа на вежби истовремено са придруживањем декларацији Европске уније о изборима у Белорусији, а то значи 11. августа. Уместо тога, власт је тада саопштила наду да Лукашенко неће замерити Србији. Вежба је отказана да би се учинило нешто по вољи и Европи након што је непримерено игнорисана у вашингтонском плесу по европском дворишту."

- Какве последице очекујете?

Не би било необично да неко региструје неповољан тренд цене косовских акција на међународном политичком тржишту и да то узме у обзир

"Лукашенко нема много капацитета за реторзију, али је вероватно да ће се

закомпликовати испорука модернизованих авиона МИГ-29 која је најављена за почетак следеће године у виду донације Белорусије Србији, шта год то значило. Значајније питање је како ће Русија читати не само овај гест него и одредбу вашингтонског папира који се односи на енергетску диверзификацију, а посебно чињеницу да је тим папиром Србија широм отворила врата међународној афирмацији косовске државности. За случај да је Русија намеравала да коначну цену српског попуштања једног дана наплати неким за себе важнијим аранжманом у Савету безбедности УН, не би било необично да неко региструје неповољан тренд цене косовских акција на међународном политичком тржишту и да то узме у обзир."

Контрола штете

- Како видите најаву суспензије нашег учешћа у мировним операцијама?

"Разматрање такве могућности нема никакве везе са отказивањем вежбе у Белорусији како је то Вулин упаковао. Евентуална суспензија нашег ангажовања у УН мировним мисијама је мотивисана проценом режима да је довео у опасност животе наших мировњака у Либану након што је олако и несмотрено у Вашингтону прихватио да Хезболах практично прогласи непријатељем Србије. А Хезболах је снажан, не само политички фактор, у Либану. У намери да контролише штету коју је направио у Вашингтону, режим прави нову штету по углед Србије, овај пут у Уједињеним нацијама свдећи нас на ниво непоузданог партнера."

(Данас)